

Flere får en uddannelse – men der er forskel på, hvor hurtigt det går

Andelen af 25-54 årige der højst har gennemført en grundskoleuddannelse er faldet markant siden 2008. På landsplan er andelen af 25-54 årige der højst har en grundskoleuddannelse faldet fra 21,2 pct. i 2008 til 16,8 pct. i 2015, hvilket betyder, at andelen der højst har en grundskoleuddannelse i denne aldersgruppe er faldet med 20,8 pct. siden 2008. Dog er det stort set de samme kommuner, der kæmper med relativt høje andele af borgere uden anden uddannelse end grundskolen i dag som for 7 år siden.

Af figuren herunder ses det, hvor stor en andel af de 25-54 årige der højst havde gennemført en grundskoleuddannelse i hhv. 2008 og 2015. Som det fremgår af kortene, er andelen af indbyggere, der højst har gennemført en grundskole faldende i alle kommuner over de seneste 7 år. Men de kommuner, der havde den højeste andel af 25-54 årige uden anden uddannelse end grundskolen i 2008, er også de kommuner der har den højeste andel i 2015.

KONTAKT

Frank Skov, analysechef

Tlf.: 41774578

Mail: fs@cevea.dk

FORFATTERE

Frank Skov, analysechef

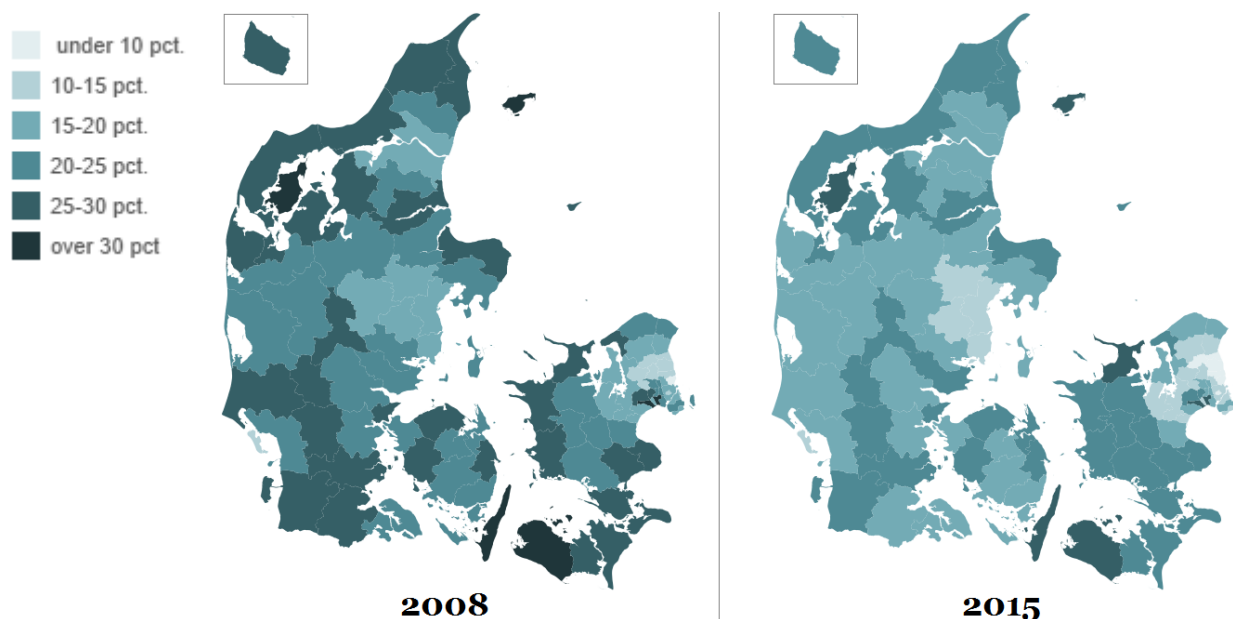
NOTAT

Tema: Ulighed
Publiceret d. 08-12-2015

CITAT

Nærværende rapport må kun citeres med udtrykkelig kildehenvisning til Cevea.

FIGUR 1: ANDEL 25-54 ÅRIGE DER HØJST HAR GENNEMFØRT GRUNDSKOLEUDDANNELSEN

Kilde: Danmarks Statistik

De tre kommuner, der i 2008 havde den laveste andel af borgere mellem 25 og 54 år med kun en grundskoleuddannelse var Gentofte (9,4 pct.), Rudersdal (10,9 pct.) og Hørsholm (11 pct.). Disse kommuner har også de laveste andele i 2015, hvor kun 7,3 pct. af de 25-54 årige i Gentofte ikke har anden uddannelse end en grundskole. Det samme gælder i 2015 8,1 pct. i Rudersdal og 8,2 pct. i Hørsholm.

Ishøj, Læsø og Lolland var de tre kommuner, der havde den højeste andel uden anden uddannelse end grundskolen i 2008. I 2015 topper de samme tre kommuner stadig listen. Lolland ligger øverst med 29,7 pct., tæt forfulgt af (Lolland), 29 pct. (Læsø) og 27,3 pct. (Ishøj). Selv i 2015 er andelen af 25-54 årige, der ikke har anden uddannelse end grundskolen altså markant højere end landsgennemsnittet i 2008 på 21,2 pct.

Målsætning: højst 5 pct. uden anden uddannelse end grundskolen

”Danmark skal rustes til at udnytte mulighederne i den globale økonomi. Derfor skal 95 procent af en ungdomsårgang gennemføre mindst en ungdomsuddannelse. Det er 95-procent-målsætningen.”¹

Citatet ovenfor kan læses på undervisningsministeriets hjemmeside. Målet svarer til, at andelen af personer uden andet end en grundskoleuddannelse i fremtiden ikke må overstige 5 pct. Selvom der er et stykke fra de 16,8 pct., som er andelen på landsplan i 2015, til de 5 pct., der er målet, indbyder de seneste syv års udvikling til optimisme, da der er en klar tendens til at andelen uden anden uddannelse end grundskolen falder.

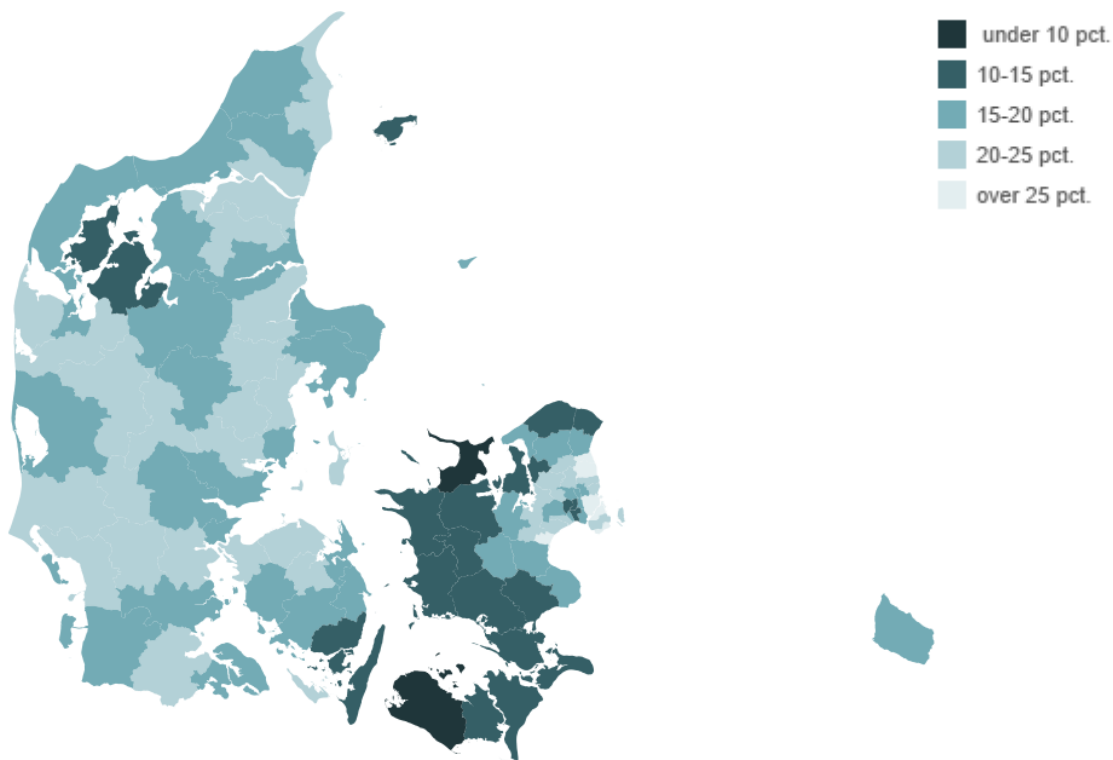
Selvom ændringerne fra 2008 til 2015 kan virke små, svarer det til, at andelen over syv år er faldet med ca. 23 pct. i Gentofte, 25 pct. i Rudersdal og 26 pct. i Hørsholm. Ser man på faldet i andelen, der højst har en grundskoleuddannelse i de tre kommuner, som har den største andel af disse borgere, er forskellen fra 2008 til 2015 også til at få øje på. Særligt for Ishøj hvor andelen er faldet fra 34,6 pct. i 2008 til 27,3 pct. i 2015. Det betyder, at andelen af 25-54 årige uden anden uddannelse end grundskolen over de syv år er faldet med næsten 21 pct., hvilket svarer til landsgennemsnittet. Ændringen er dog ikke i samme størrelsesorden for Læsø og Lolland, hvor faldet i andelen har været på 12 pct. i Læsø kommune og knap 10 pct. i Lolland kommune.

Udviklingen går langsomt på Vestsjælland og Lolland

Selvom der er færre og færre, der ikke har anden uddannelse end grundskolen, er der stor forskel på, hvor stort ændringen er inden for de forskellige kommuner. Figuren nedenfor viser den procentvise ændring i andelen af 25-54 årige fra 2008 til 2015.

¹ <http://www.uvm.dk/Aktuelt/I-fokus/95-procent-maalsætning>

FIGUR 2: PROCENTVIS FALD I ANDELEN AF 25-54 ÅRIGE, DER HØJST HAR GENNEMFØRT GRUNDSKOLEUDDANNELSEN FRA 2008-2015

Kilde: Danmarks Statistik

Kortet viser, at andelen, der højst har en grundskoleuddannelse er faldet med mindre end 15 pct. på hele Vestsjælland samt Lolland-Falster. I vestegnskommunerne Brøndby og Albertslund har faldet også været mindre end 15 pct. Det samme gør sig gældende for Morsø, Langeland og Læsø Kommune, der alle har en relativt høj andel af borgere uden anden uddannelse end grundskolen. Samtidig ligger alle kommuner, hvor faldet har været på over 25 pct., i nærheden af København.

Selvom store dele af Jylland og Fyn har et stort fald i andelen, der ikke har anden uddannelse end grundskolen, er der altså en tendens til, at udkantskommunerne på Sjælland og Lolland-Falster bliver koblet af. Det økonomiske råd² har undersøgt det, men afviser, at der er dårligere social

² Det Økonomiske Råd: Yderområder i Danmark. Dansk Økonomi, forår 2015

mobilitet i yderkommunerne end i bykommunerne. Så dette skulle ikke være forklaringen på, at nogle yderkommuner bliver koblet af. Men i samme undersøgelse, konstaterer de også

”...at der generelt er en positiv sammenhæng mellem børns og forældrenes uddannelse: Børn af relativt veluddannede forældre bliver selv relativt veluddannede”

Hvis dette gælder alle uddannelser: At børn af forældre, der har mere uddannelse end grundskolen, har større sandsynlighed for selv at få mere uddannelse end grundskolen, end børn med forældre der højst har en grundskoleuddannelse, er der risiko for at skabe en ond cirkel for udsatte kommuner. For selvom den sociale mobilitet er den samme i hele landet, vil ungdomsgenerationen i en kommune med en høj andel uden anden uddannelse end grundskolen, have oddsene imod sig i forhold til at reducere andelen ligeså meget som i kommunerne, hvor andelen i forvejen er lav.

Men når vi ser på udviklingen fra 2008 til 2015 (figur 1), tegner der sig et billede af, at forskellene mellem kommunerne udlignes alene af den grund, at der i alle kommuner bliver færre uden anden uddannelse end grundskolen – kort sagt, at alle kommunerne går mod en andel på nul, omend i forskellige tempi.

Spørgsmålet er så, om vi kan være sikre på, at udviklingen fortsætter, eller om der er en risiko for, at nogle bliver koblet af? I rapporten *Yderområder i Danmark* fra Det Økonomiske Råd peges der på forskellige udfordringer i forhold til at sikre alle borgere lige adgang til uddannelse, blandt andet at børn i yderområderne har længere til ungdomsuddannelser og videregående uddannelser. Fra Det Økonomiske Råd er anbefalingen derfor klar:

”Hvis den uddannelsesmæssige mobilitet skal bevares fremover, er det vigtigt, at der opretholdes et udbud af ungdomsuddannelser i alle områder af landet, og at der er et bredt udbud af erhvervsuddannelser med rimelige transportmuligheder.”³

³ Det Økonomiske Råd: *Yderområder i Danmark. Dansk Økonomi, forår 2015*

Konklusion:

- Andelen af 25-54 årige der højst har en grundskoleuddannelse er siden 2008 faldet i alle kommuner.
- De kommuner, der havde en høj andel borgere uden anden uddannelse end grundskolen i 2008, har generelt også en høj andel af borgere, uden anden uddannelse end grundskolen i 2015.
- Det procentvise fald i andelen af borgere uden anden uddannelse end grundskolen er mindst i nogle af de kommuner, der havde en høj andel i 2008. Det procentvise fald er derimod størst i og omkring København med undtagelse af nogle vestegnskommuner.
- Der er muligvis en risiko for, at nogle kommuner kobles af, hvis ikke der gøres en indsats for at nedbringe andelen af borgere uden anden uddannelse end grundskolen i udsatte kommuner.

SÅDAN HAR VI BEREGNET TALLENE

Andelen, der højst har gennemført en grundskoleuddannelse, er udregnet på baggrund af statistikbankens opgørelse over antallet af personer, hvis højeste uddannelsesniveau er grundskolen. Befolkningen er i aldersgruppen 25-54 år er opgjort pr 1. januar det pågældende år, mens den højst fuldførte uddannelse er opgjort pr. 1. oktober året før.

For at kunne sammenligne antallet på tværs af kommuner, har vi udregnet andelen af 25-54 årige, der højst har gennemført en grundskoleuddannelse, ved at sætte antallet i forhold til statistikbankens folketal for samme aldersgruppe d. 1. januar det pågældende år.